GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumines'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxe timbrale a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 67. **Brasiovu 3 Octobre 21 Septembre** **1875.**

Brasiovu 1 Oct. st. n. 1875.

Sasii si arrondarea teritoriale.

N'avemu de cugetu se intramu in adencolu istoriei, cá se mai spunemu si cu acésta ocasiune, ca cine si pentru ce a adusu colonie germane in Transilvani'a, ci ne marginimu numai a constatá din capulu locului, ca aceste colonie germane, ce se numescu poporu séu natiune sasésca, inca din tempulu asiedárii loru in anim'a Transilvaniei si pana in diu'a de astadi s'au bucuratu de drepturi si prerogative asiá de insemnate si de intinse, incatu li-a succesu fora mari dificultati a se constitui aici intr'unu corpu solidariu, separatu si provediutu cu fortiele necessarie de a-si supune pre tóte celelalte elemente eterogene, cari remasera in intrulu barieleloru sasesci, si astfeliu formandu unu feliu de statu in statu a-si administrá averile si a-si dirige destinele fora amestecuiu séu ingerinti'a vre-unui straiu. Si acésta positiune, ce natiunea sasésca si-a castigat'o cu tactulu si intieleptiunea sa intre impregiurari favorabili, si-a pastrat'o, potemu dice, nestirbita si nealterata pana in dilele nóstre. Inse de vr'o cativa ani incóce domnii dela potere -si batu neconteniitu capulu, cá se sparga cuibulu sasiloru si se-i imparta, cu drepturi si libertati egale, intre celelalte elemente din tiéra. Si póte ca, déca n'ar' fi Bismark asiá de potericu precum este, ungurii n'ar' mai stá multu tempu pre cugete, ci catu bati in palme ar' decretá demolirea muriloru sasesci si anessarea fundului regiu la Ciucu si Treiscaune, séu la alte comitate mai multu séu mai pucinu unguresci. Precum se vede inse fric'a e mare dómna; domnii unguri nu prea cutéza se procéda resolutu si cu energi'a, ci totu pipaie si sondéza si indata ce vedu, ca sasii se punu in positiune de aperare si batu alarmu, de ajunge resunetulu pana la urechile lui Bismark, se retragu si astépta tempu mai potrivitu pentru resolverea delicatei cestiuni a arrondarii territoriale.

Dilele trecute inca fecera rondu scirea, ca proiectulu arrondarii territoriale in Ttransilvani'a ar' fi aprópe gat'a si ca pre basea acestui proiectu Fundulu regiu ar' avé se suferia cele mai grele si mai semtitórie loviri. Intre altele districtulu Brasiovului ar' avé se incete de a mai esiste, avendu pre venitoriu se formeze unu comitatu nou dimpreuna cu territoriulu seculescu numitu Treiscaune.

In urm'a acestei sciri respandite mai cu sama de catra diurnale, adunarea districtului Brasiovu nu intrelasá de a face pasii necessari intru evitarea pericliului ce -lu amenintia. Avemu in vedere, ca scopulu arrondarii este nimicirea pamentului sasescu si a representantiei poporului sasescu, ce se numesce universitate nationale, precum si maghiarisarea celoriloru si a tierei, adunarea districtului Brasiovu redica la valóre de concluse urmatórele propuneri, ce le fece comissiunea sa in siedinti'a dela 23 Septembre:

„1. Membrulu adunarii districtuale d-lu senatoru Dr. Eugeniu de Trauschenfels se fia rogatu, cá facia de arrondarea ce ne amenintia se prelucre cu cea mai mare iutiéla unu memorandu intru aperarea drepturiloru nóstre;"

„2. Cá pentru spriginirea acestui memorandu si inmanuarea lui d-lui ministru de interne, ministeriului intregu si in ultim'a linia si Maiestatii Sale Domnitoriului se se aléga si tramita o deputatiune de cinci membri."

D-lu jude regescu Iosifu Popu inca se dechiará contra incorporarii districtului Brasiovu cu pamentulu seculescu Trei-scaune, inse cu tóte aceste se esprimá contr'a propuneriloru de mai susu, din causa, ca sunt nepractice, deórace proiectulu de lege in acestu obiectu nu este inca creatu si prin urmare nice nu se potu face pasi serios contr'a unui proiectu, care nu esiste.

Cu tóte aceste inse sasii au redicatu acele propuneri la valóre de concluse si au alesu si deputatiunea, care se mérga se capaciteze pre domnii din Pest'a. In ultim'a analise nse sasii totu s'ar mai poté ore-cum impacá cu oi-ce impartire territoriale, déca domnii unguri nu s'ar atinge de universitatea nationale, care este chiamata a administrá averea natiunii sasesci; dér cu greu va scapá nereformata si acésta corporatiune, care este unu mare ghimbe in ochii barbatiloru de statu din Ungari'a.

Astfeliu dupa unu tempu indelungatu, dupa vr'o siese sute de ani, poporulu sasescu se vede amenintiatu in cuibulu seu de catra descendintii acelui p. infortunatu rege, carui'a-i venitu in minte ide'a, de a colonisá Transilvani'a cu poporu germanu. Inse in decursulu acelui tempu poporulu sasescu a sciutu se se fortifice asiá de bine, incatu cu greu póte fi adusu la capitulare, pentru ca oricе atacu, ori-ce incercare de a-i luá din mana ceea ce si-a apropriatu in decursulu seculoru, afla pre micu si mare in positiune de aperare. Abiá se diaresce ceva umbra de periclu si poporulu sasescu pune in miscare tóte armele sale, cá se impedece lovitur'a ce i se pregatesce. Inse cu greu se póte sperá, cá de asta data se-si mai salveze privilegiele si prerogativele, cari i-au datu pana acim poterea si chiaru vietí'a. Desi in alte privinte ungurii sunt pucinu drepti si consciintiosi, totusi in punctulu acest'a pare ca vreau cá in statulu unguresc se fia numai o singura natiune privilegiata, si acea natiune se fia cea maghiara, éra celelalte natiuni se fia tóte intr'o forma supuse natiunei maghiare si espuse pericliului de maghiarisare.

Concluselе de mai susu, luate de adunarea districtului Brasiovu, au facutu sange reu in taber'a ungurésca. Diurnalele din Pest'a si de aici din tiér'a nóstra comentéza acele concluse in modulu celu mai inversiunatu, asiá, incatu déca ar fi dupa cum li place diurnalistiloru a scrie, atunci poporulu sasescu ar trebui se si plece de unde a venitu, deórace aici n'ar mai avé locu de a esiste cá atare. Precum tramitu pre Romani la Bucuresci, asiá li arétа si sasiloru drumulu catra Flandri'a.

Si inca diariele maghiare de Clusiu nu sunt multiumite numai cu spargerea fundului regiu si cu delaturarea universitatii nationale sasesci, ci ele cer cu insistintia si desfiintirea academiei de drepturi din Sibiiu, deórace aici nu se propunu studiele in limb'a maghiara, ci in cea germana, si apoi asiá ceva nu se póte suferi, pentru ca intr'unu asemene institutu junimea -si castiga si formédza idee contrarie cu ide'a de statu maghiaru. Deci „Kelet" este de parere, ca acésta academia nu mai are cuventu de a esiste cu statu mai vertosu, ca dela anulu 1872 incóce esiste universitate in Clusiu.

Insurectiunea din Hertiegovin'a insufla temere pentru amenintiarea pacii si intre diplomati. Consulii au notificatu ambassadoriloru, ca insurgentii nu voru a conferí cu ei si cu Server pasia, panacandu nu se va inchia armistare, cá se póta insurgentii tramite capii sei la pertractari de pace; a dóu'a conditiune a insurgentiloru e, cá poterile se le garantedie, ca Pórt'a va si esecutá pe deplinu reformele ce va accordá crestiniloru din Bosni'a si Hertiegovin'a. Puterile nordului au datu consuliloru nóue instructiuni, cá se conferedie cu cellalti consuli si cu comissariulu turcu spre a formulá numai o solutiune practica in favórea pacii, inse ambassadorii Franciei, Angliei si Italiei se abtienu de a mai lucrá, fiindca nu se unescu cu reserv'a poteriloru nordice, cá incercarile se n'aiba nice unu caracteru de interventiune diplomatica serióса, ca acést'a ar' insemná, ca nu voiescu se se faca nimicu. Ambassadorele Angliei si Italiei au dechiaratu, ca considera terminata missiunea consuliloru si voru referá respectiveloru puteri despre nóua apucatura a puteriloru de nordu.

De aci se vede redicandu-si capulu unu antagonismu intre puterile nordice si cele occidentali. —

Revist'a diurnalistica.

Diurnalulu „Vocea Covarsiului" anuntiandu sosirea in Galati a episcopului Dunarei de diosu, referédia dela elu despre conferinti'a catoliciloru vechi tienuta la Bon (lenga Rhinu in Prusi'a), cá dela unulu care a luatu parte impreuna cu alti prelati ortodoxi la acea conferintia, ca unu numeru insemnatu din clerulu catoliciloru Occidentali neinvoindu-se cu directiunea papale de acumu s'au grupatu sub directiunea professoruluí Döllinger din Monachiulu Bavariei dechiarandu, ca dorindu a pastrá institutiunile primitive ale bisericei voiescu se se reuniésca cu beseric'a ortodoxa orientale. Punctele relative la acésta reunire dupa pertractare s'au si adoptatu de conferintia. Remane acumu se se discute si se se adopteze acelesi conclusiuni si de sinódele differiteloru tieri si apoi se se tramita unu actu de supunere catra beseric'a ortodoxa, adeca patriarchului din Constantinopole, care convocandu conciliu, acest'a se decretedie dogmele comune intre catolici si ortodoxi, lasanduse libertate pentru ritari si datini. Acestu resultatu ar' mai face o scisiune capitala in catolicismu, precandu de alta parte s'ar' reuní beseric'a apuseana vechia cu cea resariténa in dogme.

„Curierulu finantialu" aduce scirea, ca in Bucuresci se creiaza unu institutu nou de banca sub numire **„banc'a** din Bucuresci," spre mai marea desvoltare a productiunei, a comerciului si a industriei pentru caci banca va fi benefacatóre si inlesnitóre fora grele dobandi.

Banc'a de Bucuresi, dice „Curierulu finantialu" vine la tempu a satisface trebuinti bine simtite, si a efectui in acelasi tempu operatiuni esecutele. Capitalulu séu este fixatu la 10 milióne franci, representatu prin 20,000 actiuni à 500 franci una, emise in mai multe serii.

Seri'a I-a va fi de 8000 actiuni representandu unu capitalu de 4.000,000 franci din care numai diumetate versati, adica 2.000,000.

Operatiunile Societatii esistu:

1. A scomtá totu-feliulu de efecte de comerciu, bilete la ordinu si cu scadentie fixe, cu dóua semnaturi, din care un'a celu pucinu comerciala si platibila in Romani'a.

2. A efectuí pentru comptulu altoru societati, s'au pentru particulari, totu-feliulu de plati séu de incassari si a face veri-ce operatiuni pe comptulu altuia.

3. A primí in depositele totu-felulu de valori metalice séu titluri, si a tiené compto-corente cu societatile séu cu persónele.

4. A cumpará si a vinde efecte asupra strainetatii.

5. A contractá imprumuturi comunale si de statu, si diferite alte operatiuni privitóre la lucrari publice si la crearea vre-unei industrii.

Statutele acestei societati fiindu supuse aprobarii ministrului comerciului si lucrariloru publice, ele nu voru intardiá a obtiené decretarea loru, si banc'a incepe operatiunile sale chiaru in tómn'a acést'a.

Barbatii ce figureze in capulu acestui nou institutu, compunendu-se esclusivamente din elit'a bancheriloru si a capitalistiloru din capitala, insufla pretudindeni o incredere nelimitata in succesulu acestei bance, si noi cei d'antai ne grabimu a -i felicitá pentru nobil'a si patriotic'a loru initiativa.

„Curierulu Bucurescilora" vine si ne descopere proiectarea unei **„bance agricole,"** pentru a carei infiintiare guberniulu -si pregatesce proiectulu la camer'a vitória, dér' se lassamu se vorbésca „Curierulu Bucurescilora".

„Ministrulu comerciului si agriculturei, incadin anulu expiratu, a pusu in studiu basele unui proiectu de lege pentru o Banca Agricola, ce este decisu a presentá in sessiunea vitória a Camerei.

Acést'a este o idea din cele mai excelinte, pe care amu dorí din sufletu s'o redemu realisata catu se va poté mai curundu. Este vremea in adeveru a ne préocupá si de sórtea tieranilorn, care in definitivu i constituescu partea cea mai considerabila a populatiunei, si aceia asupra muncei carura reposa principal'a bogatia a tierei; este dicemu, unu actu de justitia a cautá se venimu in ajutoriulu acestei interessante populatiuni statu de multu incercata de tóte nenorocirile. O Banca Agricola va constitui necontestatu, unulu din midiulócele cele mai eficace pentru a pune in lucrare si a atinge acestu scopu salutariu. Fara a intra in detaiale pe care cadrulu acestui articolu nu le póte coprinde, ne vomu marginí a schitiá ací, cu trasuri destulu de mari, avantagiele ce voru resultá dupa urm'a fondarii unei asemenea institutiuni.

O plaga, care róde satele nóstre de mai multu timpu si care se intinde in fia-care di mai multu, este usur'a; nenorocitulu tieranu este necontenitu victim'a acestui hidos flagelu, care -lu róde fara repausu si nu-i lassa de catu ruin'a si desperarea pe unde trece. Si cum ar' poté fi altufelu? Tieranulu romanu se multiumesce ce e dreptu pe pucinu, trebue inse cá acelu pucinu se-lu aiba. Ce recurse dér' -i mai remane, candu o urata recolta (cea ce din nenorocire esista de mai multi ani), 'i rapesce fructulu labórei sale asupra carnia compteza a trai si a lucrá brazi'a sa? Ei trebue sementia pentru a prepará recolt'a viitória, 'i trebue bani pentru a platí impositele, si cu tóte acestea ce face elu? Alérga se gassésca pe usurariu, se -i depuna munc'a sa, instrumentele sale de lucru, vitele sale, viitórea sa recolta pentru sum'a de care are trebuintia; anulu urmatoriu sossesce; déca recolt'a e satisfacatória, elu se achita platindu nesce dobandi esorbitante; déca nu, elu-se silitu a abandoná gagiulu seu; usurariulu 'in primesce si acesa cu representa mai adesea fructulu mai multoru ani, se vinde pe unu pretiu din cele mai vile, si nenorocitulu sateanu, se gassesce despoiatu de midiulócele sale, de munca si adesea chiaru de asilu.

Stabilirea unei Banci Agricole ar' fasi se inceteze o asemenea stare de lucruri din cele mai deplorabile. In adeveru, ea va oferí tieranului nostru inlesniri imense de platí, care 'i voru permite a se imprumutá cu o dobenda resonabila, fara a avé ruin'a in perspectiva. Prin midiulocelu unei mici sume ce va platí anualu, Banc'a 'i va procurá instrumentele de munca de care va avé trebuintia, semintie etc.; ea le va construí chiaru o locuintia comoda si sanetósa, in locuiu acelora infecte locuintie fara aeru si fara lumina, in care 'si petrecu astadi viati'a. Bine-facerile unei asemenea institutiuni sunta incalculabile, peste totu locuiu unde ea functionéza, usur'a a trebuitu se dispara si tieranulu a potutu vedea pucinu cate pucinu securitatea si bunulu traiu, inlocuindu nelinistea si miseri'a!

Deja mai multe casse de Banca din Angli'a, Belgi'a si Franci'a s'au presentatu cu propuneri pentru infiintiarea unui asemenea institutu.

Aceste propuneri depuse la ministeriulu comerciului, agriculturei si lucrariloru publice, meritu unu studiu deosebitu. Ele voru ocupa dér' in detaliu colónele nóstre pe viitoriu, si nu ne indoimu, ca press'a intrégа se va asocia a discutá impreuna cu noi, o lucrare care trebue se ocupe un'a din cele mai frumóse pagine ale istoriei nóstre agricole."

Déca regimulu de astadi alu Romaniei se mai ocupa si cu imbunatatiri atatu de capitale si petrundiatórie pana in cele mai adenci fibre ale poporului ruralu, spre si intinde mana parintésca de alu inaltia la gradulu natiuniloru celoru mai inaintate in cultur'a pamentului si in comoditatile vietii practice, apoiu nu potemu, decatu se felicitamu asemeni intreprinderi, dorindule succesele cele mai salutari, cari se póta cu timpu inaltia natiunea cá cedrii Libanului! Reuniunile nationali pentru a vena asemené scopuri au fostu Alpha si voru fi si Omega inaltiarii popóreloru in civilisatiune si in buna stare, care urmédia una dupa alta, cumu urmédia umbr'a dupa corpu. Una banca agricola e reclamata si de poporulu ruralu dintre Carpati, dér' cine se ingrigésca de necessitatile lui cele strigatorie? Una reuniune solidaria si generalissima intre toti romanii cu resolutiune devodata binelui poporului si progressului in civilisatiune ar' vindeca multu din ranele, cate le infipsera dusimani'a si ur'a nationala, care ne indópa numai cu banca de maghiarisare chiaru si comunele rurali.

Hei! se damu mana cu mana cei cu anima romana si se infiintamu o banca rurala ramurita prin tóte tienuturile locuite de romanu. Cum? Se ne punemu pe studiu, ca laborea asidua tóte le invinge si vomu afla si aici punctulu archimedicu, care ne va manuduce la asemeni inlesniri binefacatórie poporului rurala. Institutulu nostru „Albina" din Sabiiu ar' poté lua initiativ'a cu incetulu si pentru infiintiarea de bance filiali, cari se ajute poporulu rurale inlemindulu cu imprumutari usióre la casuri de restristu si cu incetulu totu amu propasí si in punctulu acesta, care ne ar' stringe la pepto simpathiele poporului si ar' inainta si binele patriei prin inaintarea culturei si averei lui.

In „Albina" dsi insi x si y ésu inainte cu infiintiarea de una „Aliantia romana", cu scopu fórte nobilu si morale in cuprinsulu acesta:

„Aliantí'a romana

este numele unei nóue societati, infiintiate cu scopulu de a latí cultur'a intre poporulu romanu.

Parol'a secolului presentu este: „Cultura ori perire;" prin urmare, prim'a conditiune de viétia pentru unu poporu este cultur'a.

In fací'a giganticeloru progresse, ce le facu poporele apusene pe tóte terenele, trebue se ne intristamu fórte privindu la miser'a nostra stare. Germanii d. e posedu 190 societati pentru latirea culturei intre poporulu dela tiera, si 157 alte societati culturali. Cá de exemplu despre activitatea acestoru felii de societati, voimu se amintimu numai de o societate pentru latirea culturei intre poporulu germanu din Bomeia.

Acésta soc. cu 5000 membri a fondatu in decursu de 5 ani 400 bibliotece comunali cu 30000 tomuri, si a edatu totu in acestu timpu la 2 milióne de cóle tiparite, mai cu séma in forma de brosiure scrise in unu stilu catu se póte mai popularu, si pertracandu temé catu se póte mai practice si necesarie pentru tieraci. N'avemu apoi se ne miramu de colossalea inaintare a Germaniloru, de inflorirea literaturei, de latirea diaristicei germane, etc.

Si cum stama noi? Ce se lucra la noi? — Pucinu, — mai nimicu. Satenii romani nu numai ca nu pre inaintedia, dér regresedia chiaru; si devinu mereu o turma de proletari! Alcoholismulu, insocitu de multe alte nefericiri, se latiesce in unu gradu inspaimentatoriu, stricandu poporulu moralmente si ruinandu-lu materialminte, ast-felu subsapandu-i nervulu de viétia.

Se socotimu cu viitoriulu nostru; se ne ingrigimu de sortea tieranului romanu ca-ci astu-felu in unu secolu potemu deveni cam acees, ce sunt astadi, — indianii din America.

Societatea „Aliantí'a romana" are de scopu a delatura poricele, de cari este amenintatu poporulu nostru. Membrii ei, preoti, invetiatori, studenti, plugari s. a. sunt deobligati a conlucrá energicu intr'acolo, ca in viitoriulu celu mai de aprópe se scie cetí si scrie; si au detorintia a propagá bun'a educatiune intre romani, precum si a conlucra la inaintarea romaniloru in tóte ramurile culturali.

La ajungerea acestoru scopuri, credu a fi ajutorati prin urmatórele mediloce:

a) Staruirea din tóte puterile ca fiacare romanu se amble la scola, in intielesulu legii dela alu 6-lea pana la alu 12-lea si respective alu 15 anu de etate;

b) indemnarea la infiintiare de cercuri séu societati de lectura si bibliotece comunali, pretutindenea printre romani.

c) elaborarea si incuragiarea la elaborare de carti didactice si poporali, premiarea si edarea loru;

d) arangiarea de representatiuni teatrali, concerturi si petreceri cu scopuri filantropice;

e) intrevenirea la parentii tenerilorn talentati pentru tramiterea acestora pe la scóle mai inalte, indemnarea loru la diferite cariere si essoperarea de ajutóre pentru cei lipsiti;

f) pasirea in contra nemesuratei intrebuintiari a bauturelorn spirituóse.

g) pasirea in contra lussului;

h) pasirea in contra usului criminalu a femeiloru de a-si nimici fructulu trupescu.

Acestea ar fi unele punte din program'a „Aliantiei romane," in carea inse se mai afla si altele, despre cari vom tratá specialu la alta ocasiune.

De astadata mai avemu de observatu, cum ca politic'a este eschisa din statutele „Aliantiei romane" si ca membru póte fi din tierile de sub corón'a santului Stefanu totu romanulu, carele scie cetí si scrie.

Credemu deci ca acésta intreprindere merita spriginire si speramu ca la adunarea generale dela Rucita, Romanii voru si folosi ocasiunea. x si y."

Ce successe eclatante amu ajunsu a vedé din asemene aliantia, pe care o adorámu inca inainte de 1848! Nemicu mai securu pentru ajungerea scopului, ce se venéza mai susu, decatu asemeni incordari pentru nobilitarea ambitiuniloru si predilectiuniloru eroice intre poporulu nationale. Cine nu va intra intr'o astfelu de aliantia nu e amicu nationei sale, inse acest'a aliantia se -si iè asuprasi si infiintiarea unei **bance agricole.** Se damu mana cu totii, si vomu fi vii! — Red.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

(Continuarea siedintiei dela 30 Augustu 1875).

D. Nic. Ionescu da lectura urmatoriului protocolu alu sectiunei istorice asupra traducerei istoriei imperiului otomanu de Cantimiru:

SECTIONEA ISTORICA

Protocolulu siedintiei din 27 Augustu 1875.

Fiindu presidenti d-nii G. Baritiu, presidentele sectiunei, B. Alessandrescu-Urechia, Vinc. Babesiu si Nic. Ionescu, secretaru, membri si sectiunei istorice, chiamati a se pronuntiá din nou asupra tiparirei istoriei imperiului otomanu de principele Moldovei Demetriu Cantemiru, tradusa de membrulu societatei onorabilulu nostru colegu de sectiune, d. Iosifu Hodosiu, dupa desbaterea continuata in patru siedintie, au inatu in siedinti'a de astadi resolutiunea urmatória: „ca manuscriptulu romanescu de istori'a crescerei si scaderei imperiului otomanu, compusu de principele Demetriu Cantemiru, se se retramita traductorului cu recomandare de a-i face insuri corectiunile necessarii, pentru cá traducerea romanésca, ce este a se da pentru prim'a óra la lumina, sub auspiciele societatiei academice romane, se fia scutita de imputarile ce se facu cu dreptu cuventu traducerei francese a lui Joncquieres, si cu scopu de a se apropiá catu mai multu de traducerea engleséca, reputata cá cea mai fidelé, si cá unic'a facuta dupa originalulu latinescu alu autorelui." Acésta resolutiune s'a adoptatu, in sectiune, de unanimitatea membriloru presenti.

In privinti'a alocatiunei de fonduri ce s'au votatu de societate prin bugetulu anului trecutu, si care nu s'au aplicatu, din caus'a dificultatiloru ce a intempinatu in corectiune d. Ales. Odobescu, membrulu sectiunei, insarcinatu anume cu supravegherea tiparirei traducerei d-lui Iosifu Hodosiu, sectiunea a emisu parerea, cá „acea dispositiune se se mantiena si in bugetulu anului viitoru," pentru cá eventualmente se se póta indeplini dorinti'a societatiei de a vedea data la lumina si acésta scriptura Cantemiriana.

Ér' in catu se stinge de supraveghiarea tiparirei, dupa o corectiune inadinsu facuta de traductoru, sectiunea a fostu de parere ca, déca traductorulu se va tiené strictu de traducerea germana, lucrarea sa insasi va poté prea usioru se ajunga la perfectiunea dorita.

Sectiunea in urma a insarcinatu pe secretarulu si cá se espuna societatei pre scurtu motivele ce au indemnatu unanimitatea membriloru presenti de a supune la atare scrupulósa desbatere cestiunea de esecutione a unui conclusu formatu alu societatei academice romane.

Aceste motive se potu formuliá in cele urmatórie: Editarea opereloru lui Demetriu Cantemiru este o dorintia constanta a societatei academice romane, ér' in specie istori'a crescerei si scaderei imperiului otomanu, apreciata in literaturele cele mai avute ale popóreloru celoru mai culte, ale Europei moderne, nu se cuvine se remana mai multu necunoscuta poporului romanu.

Inse fiindu ca unele fapte, narate in acésta istoria, au necessitatè de a fi cernute de o critica seriósa, care cade in sfer'a studieloru sectiunei istorice a societatei academice romane, si de óra-ce societatea s'a obligatu formalu de a dá publicitatei scripturile principelui Cantimiru in editiuni catu mai corecte si dotate cu note si comentarii recunoscute indispensabilu, apoi membrii sectiunei istorice s'au convinsu, ca traductiunea presentata de d. Hodosiu, care a facutu obiectulu unei essaminari scrupulóse, s'a gasitu meritória pe catu este de necessaria publicarea operei illustrului autoru.

Presiedintele sectiunei, G. Baritiu.

D. G. Sion obiectéza asupra modului adoptatu de sectiunea istorica pentru traducerea acestei istorie prin comissiune, aretandu, ca ar' fi mai bine cá asemenea lucrari se se faca prin concursu.

Mai multi membri combatu teori'a d-lui Sion, si in casulu de facia afla, ca traductiunea acést'a trebue se se faca prin o persóna competinte in cunoscintiele istosice, mesura ac'nisa chiaru de statute la art. 4.

Maioritatea admite conclusiunile reportului cu urmatoriulu amendamentu propusu de d. Dr. Fetu:

„Lucrarea de supraveghiare a tiparirei traducerei istorii imperiului otomanu se se esercite de sectiunea istorica prin unulu séu mai multi membrii din sectiune, precum acést'a va crede de cuviintia."

Se supune Statulu de presenti'a pentru remunerarea membriloru ce au luatu parte la siedintiele societatiei pana la finele lunei, coprindiendu sum'a de lei 3337, care se votéza fara discussione.

La ordinea dilei urmandu cererea d-lui Dr. Fetu pentru essaminarea terminologiei adoptata de d-lui in operatulu seu Elemente de Botanica, din punctulu de vedere filologicu, societatea numesce o comissione compusa din d. Dr. C. Cretiulescu si d. P. S. Aurelianu si sectiunea filologica.

D. presiedinte da relatiune detaliata despre tóte comunicationile facute societatii pana a nu fi in pleno. Societatea iea actu si ratifica tóte dispositionile luate in modu provisoriu de conferintia.

Sedenti'a se radica la 5½ ore postmeridiane, luandu-se decisionea cá Luni si Marti comissionea se se ocupe cu lucrarile loru respective.

Presedente A. Treb. Laurianu.

Blasiu in Septembre 1875.

Indiferentismu si dispretiu de limba, si de sici. — de nationalitatea nóstra.

. . . . Dupa tóte nesuintiele inimiciloru, cari se incércara a ne rapi limb'a, acestu tesauru scumpu; dupa incercarile desierte ale principiloru calvini de a o scóte si din beserica, sciendu prea bene, ca cu limb'a perduta se perde si nationalitatea; dupa tóta malestri'a intielesuta, ce s'a datu in timpurile mai din córe de catra maghiari spre a ne rapi limb'a si astfeliu de a ne desnationalisá: astadi in butulu tuturoru opiniriloru si machinatiuniloru, infernale, astadi, gratia providintiei divine, suntemu superbi cu originea si limb'a nóstra conservata de geniulu romanu in decursulu atatoru seculi.

Si dupa ce strabunii nostri cu atatea sacrificii au pastratu-o, si din generatiune in generatiune ne-au lassatu-o, se vedemu ce sórte a ajunsu ea in tempurile de facia. — in tempulu progressarei. Adeveratu, ca seculu presente e seculu progressarei, popórale emuléza pe calea progressului in scientis, arti, industria si comerciu, — se formédia reunioni cu diferite scopuri filantropice, se redica institute de invatiamentu de diferite categorii. Nu me voiu lassá suindu-me pe trépt'a culturei, la care au ajunsu alte popóra favorite de providintia si sórte, voiu stá pe trépt'a de cultura la care amu ajunsu noi romanii, si pe acésta se cautamu in deretru, catu ne amu innaltatu, si se privimu la ce punctu trebue se ajungemu, cá se ne apropiamu de popórale in adeveru calte; — Vorbescu de tesaurulu nostru celu scumpu, — de limba. —

Prin zelulu si diligintí'a neobosita a unoru bravi barbati, — intre cari unii si-au pienitu chiamarea si s'au retrasu la locuintiele ceresci, cá scolo se-si iè respiat'a meritata — s'a pusu fundamentulu societatei academice romane din Bucuresci, care intre alte scopuri principale avea si are missiunea sublima de a unl pre toti romanii in respectulu limbei, de a le dá cu tempu o limba curatita de neghin'a straina. Barbati devotati natiunei si patriei -si sfarma capulu diu'a si nópte, cá se ne scape de insultele si calumni'a strainiloru, cari ne arunca in facia, ne disputa si ne tragu la indoiala originea nationalitatii si a limbei nóstre, si se vedemu ce fruptu are ostenél'a loru, si ce fruptu póte se alba in venitoriu? Amu ajunsu acele timpuri triste, candu, dorere, inteligintí'a romana in mare parte e de totu indiferenta de limb'a sa materna, ba o despretuiesce, cá se nu dicu ca-i este rusine de ea, si prin urmare si de natiunea, la care apartiene; dorere, ca pre di ce merge se inradacinéza la noi, in privintí'a a totu ce-i nationalu si romanescu unu feliu de peinteressare, mai multu o rescéla si desconsiderare chiaru, care conduce la cosmopolitismu, mórtea ori si carei natiuni cá atare.

Déca mergemu intr'unu orasiu, unde locuescu: romani, unguri, nemti, jidani etc., de comunu audi vorbindu-se in ori care din aceste limbe din urma, numai in cea romana nu prea. Doi romani in faci'a strainiloru nu -ti vorbescu romanesce.. Ba ce e mai multu, romanii chiaru intre sene au inceputu pe multe locuri a conversá mai multu in limbi straine, delaturandu limb'a nationala mai de totu. De esti in o gradina publica o! cum nu te nimesci, candu afli, ca scholu'a dulcei nóstre limbe nu-ti resuna de neci o parte, asia incatu -ti vine sa credi, ca nece nu mai esiste petioru de romanu in acésta patria romana. In adunari si convenéri domnisiórelor nóstre mai bene le cade a sfertic'a si rumpe limb'a maghiara séu germana, decatu c'a vorbindu dulce romanesce, se arate, ca suntu demne urmatórie ale Cloefiei, Veturiei si Lucretiei. — Onóre inse si respectu escepticuniloru!

Mi se va obiectiová, ca e lucru cu cale si cu temeiu a araiá strainiloru, ca si romanii scin cutare séu cutare limba, — capu plecatu, candu ar' vorbí acei romani numai atunci in limbe straine, candu ar' fi de lipsa cá se arete, ca si ei sciu alte limbe; ci ei astfeliu vorbescu de comunu; indesiertu, ca ambitionés e mare! Candu esperiedi, ca atari casuri se dau nu arare ori, ce se judeci alt'a, decatu ca unii romani cá acei'a, séu suntu indiferenti facia de limba, séu ca o despretuiescu, cá se nu dicu ca li e rusine de ea, si prin urmare si de nationalitatea loru.

Si nece nu e mirare, ca limb'a nóstra a ajunsu o astfeliu de sórte. — Literatur'a copiil'a dragalassia a natiuniloru la noi nu are mama, a deventu orfana, ca-ci filologii si literatii nostri, potu se -si sfarme capulu pentru nobilitarea si infrumsetiarea limbei, candu acea numai cam in scóle se urmédia astfeliu. Diuaristic'a nóstra numai catu vegetéza, si déca redactiunile nóstre ar' lucrá pentru unu castigu materialu, noi de multu nu amu mai avé nece unu diuariu romanescu; ca de abea e propitia pe ici pe colea, suntu in multe comune barbati desceptati, cu atare materiale imbucuratória, si nu cugeta nece visadia a prenumerá unu diuariu ori altulu. Tinerimea nóstra pana ce petrece in scóla esceléza in semtiemente nationali, dér' apoi cei mai multi pasiendu pe carier'a loru pare ca -si uita trecutulu si visurile dulci ale junimei.

Si tóte aceste unde ne ducu? — La decadintia nationala? Si apoi inculpamu inimicii, ca ne amenintia cu nimicire nationale, candu noi ne nimicimu pre noi insine.

La ce ajunge déra ostenél'a catorva barbati in interessulu desceptarei si prosperarei nationali, déca multimea e surda la versulu loru? déca sementi'a aruncata de ei cade in pamentu sterpu? — Altmentrea trebue se ne impulpamu, déca voimu se fimu si se remanemu romani, cu atatu mai virtosu astadi, candu se atinge corde delicate din corpulu romanescu, candu vedemu ca si e amenintiata limb'a si cu ea nationalitatea, pentru ca, vai! cati nu suntu la numeru cei ce voiescu se ne stérga din chart'a popóraloru.

Se voimu si vomu poté. Se parasimu inse indiferentismulu si dispretiulu ce ne-a coplesitu facia de limb'a nóstra nationale. Inteligenti'a nóstra esita din poporu se nu uite neci unu momentu, ca unic'a mostenire eredita dela parenti e limb'a nationale, care trebue scutita tota-deaun'a. Prectimea nóstra se -si aduca aminte, ca are missiunea sacra de a desceptá si luminá pe poporu si alu sparà in contra atacuriloru, cari directe séu indirecte tiendesca in contra limbei si de aici in contra nationalitatii. Toti fii natiunei nóstre se bage de séma ca cu catu ne vomu iubi mai multu limb'a, cu atata si strainii ne voru respectá mai multu. Cu deosebire si in fine sexulu femeiescu se puna mai multu pretiu pe limb'a materna, se nu -si uite, ca pe umerii loru pórta venitoriulu romanismulu, cá unele ce au se fia matrone romane, nutritórie si crescatórie ale generatiunei romane venitóre. Femei romane, ve dicu si eu cu invetiatulu Aimé Martin: „June mame, june socie, vinu si ve descoperu drepturile vóstre, poterile vóstre si suveranitatea vóstra. .. Eu ve ceru pacea lumei, ordinea buna a familieloru, marirea copiiloru vostri si fericirea omenimei."

Patriotiu Moldovanu.

Dein tienutulu Ciceului (lui Petru Rareiu) in finea lui Septembre 1875.

Se va mirá on. publicu cetitoriu, déca insciintiamu, cumca cas'a cea momentuósa de restituire a protopopiei Beclecului, — despre care s'a fostu scrisu tocmai acumu e anulu nr. 66/1874 alu „Gaz. Trans." — inca nece pana acuma nu e resolvita din partea Ven. Ordinariatu Gherlanu; cu tóte, ca de atunci incóce acesa causa a trecutu prin mai multe fase, despre care ne permitemu a relationá inca urmatórele:

Póte fi falsu tractulu Beclenului, ca-ce incatu se scie are vreo 11 petitori, care de care mai abili, si tare ne amu mirá, déca nu se ar' dobendi vre unulu dintre cei mai meritati fii ai acestui tractu mirele seu dintre cari in permisesemu pre unulu alu nostru recomendá locurilora decidietórie in amentitulu nr. alu Gaz., pentruca, se ne ierte ori si cine, noi tienemu si vomu sustiené de impreuna cu Ven. cleru tractualu si cu partea cea mai ponderanta a poporatiunei tractuali, cumuca aci numai celu mai betranu, mai abilu si mai meritatu si in prim'a linia fiu alu tractului debue se meruésca acestu onorificu postu, si alu numai in lipsa acestuia, cea ce nu esiste, ca-ci aremu 3 preoti demni de protopopi intre fii tractului: Michailu Fagarasianu adm. ppmcu in Teure, Nicolau Popu preotu in Satulu nou si Demetriu Popu capelanu castrense in Clusiu; dór ar' poté veni in combinatiune unu netractualu, ér' apoi se ar' pretende se si prevaledie in calitati personali.

Fostau aci dóne comisiuni spre visitarea stadiului causei acesteia, prim'a in a 2 diumetate alui Oct. a. tr. constatatória din unu d. canonicu si notariulu consistoriale, care ce a lucratu nu scie inca sufletu de miréuu, destulu ca pre toti preutii tractului la luatu separatu la protocolu. Despre resultatulu acesteia s'a straceratu inse scirea, ca s'a datu relatiune nefavoritória causei, si prin urmare in detrimentulu resolvirei acelsia, va se dica spre a mai tiené focolu sub spudia cá cu atato mai furibundu se isbucnésca flacarele si la cea mai lina suflare a zefirului.

S'au facutu apoi probe nemerite si neresuite prin fratele unui aspirante la protopopi'a nóstra cu socursulu de altcum alu poporanilorua mai debili din Beclénu, care inse nu merita descrisre speciale.

Ven. Ordinariatu in 19 Decembre a. tr. a adusu o decisiune, carea nu alu fostu prevedutu, ca nu o va poté executá, pentruca a concessu cambiulu cu protopopulu Bistritiei, in contra realisarei caruia a lucratu din respoteri tocmai acelá, care de multe ori a fostu suplicatu pentru concederea acestuia. In catevá dile dupa acesa bravulu cambiante Bistritianu a abdisu, fia-i disu spre onórea sa, de intentionatulu cambiu.

A trei di de nascerea Domnului a venitu in Beclénu a dóua comisiune consistoriale constatatoria din protopopulu Gherlei si alu Desiului, concomitati de alu Cristorului, care dupace a facutu cateva visite spre misciorarea partidei contrarie unoru fruntasi ai acelei, si necumu se -si publice comitia consistoriale, dér' nece nu-a aretatu-o nemenui spre cetire, desi acesta s'a pretensu; a facutu alegere formale cu sperantia de a resai suspectulu, resultatulu careia ai fostu, ca dintre 169 indreptatiti, 77 voturi au fostu in favórea depusului, déca acesta póte se fia parochu si protopopu.

Neurmandu pana in Martiu a. c. nece o resolvire a causei, partida cea de 77 ipsi a cerutu restituirea depusului protopopu in scrisu, afara de acea au fostu la Gherla si dóue comisiuni din poporu.

Spre paralisarea acesteia, partida contraria cea mai insemnata, a cerutu in alta suplica restituirea protopopiei in persóna acelui, ce va meritá acestu postu spre sustienerea vadiei religionei nóstre.

Tóte acestea punenduse in Gherla la acte, poporulu din Beclénu a mai facutu o relatiune din 19 puncte acusatorie contra depusului prota, provediuta cu 100 subscrieri, in care ceru cu tari barbatésca restituirea oficiului protopopescu in persóna M. O. D. Michailu Fagarasianu preotu in Teure si actualulu administratoru protopopescu; acestá se scie, cumca sa tramisu invinovatitului spre respundere; a responsu seau ba, nu se scie, inse a facutu aretare criminale contra subscriitoriului numeloru Alesiu Diuganu — nup poporanu — pentru falsificare a nu sciu ce documente, acarui resolvire e in dubiu, fiinduca nu s'a comisu nece o dauna subscriitoriloru, si in aretare sunt numai fapte adeverate.

Caus'a vedemu, ca nu se mai resolvédia din partea Ven. Ord. eppesu, ci in detrimentulu religionitatii si alu multoru cause scolarie si nationale se tote amana — nu se scie spre ce scopu!? — Noi scimu una, cumca pana candu cele 300 fl. defraudati din partea emeritului protopopu nu se voru inapoia basericeloru si scóleloru daunate seau in bani seau ni vase santite, mapa, tabele — pentru care s'au datu, respectivulu nu póte fi repusu in protopopia; pentruca atunci Ven. Cons. ar' veni in suspitiune de patronu defraudantelui, ce nu e permisu a presupune . . .

In nr. 42—43 din 20 Iuniu 1875, „Feder." pag. 130 scrie d. Simeonu Moldovan invetiatoriu gr. cath. urmatoriale:

„De altumentrelea poporulu Beclenariu gr. cath. cu mare nesatemperu ascepta redobendirea unui protopopu derutu in locu, carele deci de 2 ani ei lipsesce fiindu sub tempulu amentitu numai cu parochu, precandu aici porurea au fostu protopopi la locuiu loru. Eu credu firmu ca in celu mai scurtu venitoriu asta lacuna se va supleni prin unu protopopu pre talpi. Acela apoi luandusi turm'a opidana si tractuale dupa sene, o va conduce la scopulu sublimu. Beclenarii au fostu totu deuna mandrii in protopopii loru." Noi adaugemu, ca M. F. favoritulu tractului se doresce cá stare.

Mai multu.

Pretiurile piacei

in 1 Octobre 1875.

Masura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	cr.
Metreta austriaca 40 cope	Grau	fruntea	3	74
		midilocia	3	52
		de diosu	3	40
	Mestecatu		2	78
	Secara	frumósa	2	6
		de midilocu	2	—
	Ordiulu	frumosu	3	—
		de midilocu	2	86
	Ovesulu	frumosu	1	48
		de midilocu	1	40
	Porumbiulu		3	6
	Meiu		2	28
	Hrisca		—	—
	Mazerea		2	80
	Lintea		5	—
	Fasiole		2	94
	Sementia de inu		8	—
	Cartofi		—	74
Punta	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	14
Centu Zoru	Sea de vita prospeta		20	—
	„ „ „ topita		—	—

Cursurile

la bursa in 1 Octobre 1875 vii asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 34	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 93	„ „

Nr. 8120—1875. 1—3

Publicare de licitatiune.

In 8 Noemvre a. c. inainte de amiedia la 8 óre se va esarendá in sal'a de siedintie din cas'a Sfatului **dreptulu**, ce lu posede comun'a cetatii Brasiovului, **a luá taxe de accise si consumtiune** pentru fluiditatile contienetorie de alcoholu produse ori aduse in hotarulu Brasiovului cu unica esceptiune a Dârsteloru, Timisiului superioru si inferioru si adeca:

a) vinu de ori ce soiu,

b) medu,

c) bere de ori ce soiu,

d) spirtu, spirituose, rachiu si tóte productele facute din acest'a, precumu: rumu, licheru, rosolu, ocetu si tóte cele nenumite aici in specie, seau fluiditati contienetorie de alcoholu, cari trecu cumva sub alta numire — si adeca cu licitatiune publica **pe durata de cinci ani** dela 1 Ianuariu 1876.

Pretiulu strigarii este defiptu cu 60,000 fl. v. a. se depuna, inainte de a se incepe licitatiunea, unu vadiu de 10% carele indata dupa licitatiune se va intregi decatra primitoriulu arendii cu 10% din pretiulu arendii licitate.

In terminu de o luna de dile dupa incuviintiarea resultatului licitatiunii are arendatorulu se dée o asecurare legale de o potriva cu pretiulu arendii pe o diumetate de anu si cu suma dajdiei de consumu de vinu pe o diumetate de anu in sensulu § 230 alu lgiu c. g.

Oferte in scrisu, cari sunt a se dá sigilate inainte de inceperea licitatiunii la Comisiunea licitatoria, inca se voru primi si se voru deschide dupa incheiarea licitatiunii. Acea oferta, carea va fi provediuta cu doved'a despre posiveritatea depunerii de cautiune si eventualu cu vadiulu, va cuprinde in sene dechieratiunea otarita, ca oferintelui i sunt cunoscute conditiunile licitatiunii si arendarii si ca le primesce si va intrece supremulu pretiu de arenda datu, va fi primita, si oferintelui i se va dá obiectulu esarendatu, cá celui-ce a datu mai multu pe bas'a conditiuniloru licitatiunii.

Conditiunile licitatiunii se potu vedé in espeditur'a magistratuale din cas'a Sfatului in órele de oficiu.

Brasiovu, 22 Septemvre 1875.

Magistratulu Cetatii si alu Districtului.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editorea cu tiparitur'a lui
IOANE GOTT si fiiu HENRICU.